

УИЛЯМ ФОКНЪР ПЪРСИ ГРИМ

Превод от английски: Кръстан Дянков, 1993

chitanka.info

В град Джеферсън живееше млад човек на име Пърси Грим. Към двайсет и пет годишен, той бе вече капитан от щатската национална гвардия. Роден в града, прекарал в него целия си живот, той го напускаше само лете — тогава се включваше в летните военни учения. Беше твърде млад, за да е участвал в Европейската война и едва в 1921 или 1922 година му стана ясно, че никога няма да прости на родителите си за това. Търговец на железария, баща му не разбираше тия неща. Просто си мислеше, че момчето е мързеливо и току-виж станало пълен безделник, докато в същност момчето страдаше от ужасната трагедия, че се е родило не само много късно, а и недостатъчно късно, за да не може да схване, че е пропуснал времето, когато е трябвало да бъде мъж, а е бил дете. И сега, когато лудостта бе стихнала и ония, които по нейно време бяха най-гръмогласни, та дори и героите, служили и изстрадали, почваха да се гледат малко накриво, той нямаше с кого да сподели, кому да открие сърцето си. Всъщност за първи път се сби сериозно с един бивш войник, когато оня подхвърли, че наложи ли му се отново да се бие, този път щял да застане на страната на Германия, против Франция. А Грим веднага го засече:

— Значи и против Америка?

— Ако Америка е толкова глупава пак да помага на Франция... — не довърши войникът. Грим моментално замахна; беше по-дребен от войника, нямаше още двайсет. Резултатът беше предварително решен, дори Грим без съмнение знаеше това. Но той изтърпя наказанието и накрая се стигна дотам, че войникът взе да моли стоящите наоколо да хванат момчето. После носеше белезите от тази битка с оная гордост, с която по-късно щеше да носи и униформата, за която тъй слепешката се бе хвърлил в бой.

Спаси го новият закон за военната служба. Приличаше на човек, който сякаш години наред е живял в мрак, в тресавище. Като че не само не виждаше пред себе си път, а и знаеше, че път няма. И тогава изведнъж животът се откри пред него, определен и ясен. Пропилените години, през които не бе показал никакви способности в училище, в които минаваше за мързелив, непослушен и без амбиции, бяха вече зад гърба му, забравени. Сега той виждаше как животът се разгръща пред очите му, прост и неизбежен като гол коридор, през който трябва да минеш, завинаги освободен от нуждата отново да разсъждаваш или да решаваш, а бремето, което поемаше сега, беше блестящо и леко и

войнствено като месинга на копчетата и отличителните знаци. Обзе го върховната, с нищо ненарушима вяра въз физическата сила и сляпото подчинение, вярата, че бялата раса е най-висша от всички раси, че американецът е най-висш от всички бели и че американската униформа стои над всичко, при това единственото, което се изискваше да отдаде за тази вяра и тази привилегия, бе само собственият му живот. Всеки национален празник, който имаше и най-малък военен оттенък, той обличаше капитанската униформа и слизаше в града. И ония, които сега го срещаха, отново си спомняха оня ден, когато се сби с бившия войник, а той, целият сияещ със значката за отлична стрелба (беше добър стрелец) и нашивките, вървеше сред цивилните сериозен, изправен, с онази полувойнственост и неосъзната гордост, с каквито се отличава всяко момче.

Не членуваше в Американския легион^[1], но това не бе негова грешка, а на родителите му. Въпреки това в съботния следобед, когато доведоха от Мотстаун Джо Кристмъс, мулата, когото обвиняваха в убийството на мис Джоана Бърдън, той бе вече посетил командира на местната ветеранска група. Неговото предложение и думи бяха съвсем прости и прями:

— От нас се иска да пазим реда — рече той. — И трябва да оставим законът да действа. Законът, нацията. Никой цивилен няма право да съди на смърт. За това трябва да се погрижим ние, войниците от Джеферсън.

— А ти отде знаеш, че някой има намерение да постъпва другояче? — каза командирът на легиона. — Чул ли си нещо?

— Не знам. Не слушам. — И той не излъга. Защото за него нямаше почти никакво значение какво могат или не могат да говорят цивилните граждани. — Не е там въпросът. Важното е ние като войници, носещи тези униформи, първи да изявим какво мислим. Направо да покажем на тия хора как разсъждава по тия въпроси правителството на страната ни. И че изобщо не им е дотрябвало да се занимават с приказки. — Планът му беше абсолютно прост: местната група на легиона да се разшири във взвод под негово командване и съобразно чина му. — Но ако не искат аз да командвам, лесна работа. Ако кажат, ще застана на второ място. Мога и сержант да бъда, и ефрейтор. — И той беше сериозен. Не търсеше празната слава. Защото

бе твърде искрен. Толкова искрен и сериозен, че командирът на легиона преглътна безцеремонния отказ, който щеше да изрече.

— Все пак не мисля, че има нужда от това. Ако имаше, ние всички щяхме да действаме, но като цивилни граждани. Не мога да използвам легиона за такова нещо. В края на краищата вече не сме войници. И да можех, нямаше да се съглася.

Грим го погледна без гняв, сякаш пред него стои не човек, а някаква буболечка.

— Все пак навремето сте носили униформа — каза той уж търпеливо. — И предполагам, няма да използвате авторитета си да ми попречите да разговарям поотделно с другите. Нали?

— Няма. Нямам власт да направя това. Но не забравяй, само по частен път, като с отделни граждани! Името ми изобщо не бива да споменаваш.

И тогава Грим на свой ред го сръза:

— Дори не мисля — каза той и си отиде.

Това бе в събота, около четири часа. До края на следобед той обиколи магазините и канцелариите, където работеха членовете на легиона, тъй че на свечеряване се бяха събрали вече достатъчно настроени в неговата гама хора, от които можеше да се сформира почти пълен взвод. Той бе неуморим, сдържан и все пак настойчив; в него имаше нещо неотразимо и пророческо. Въпреки това събраните доброволци бяха съгласни с командира си в едно: да стоят по-далеч от официалното предназначение на легиона — при което, без преднамерени усилия, Грим бе постигнал първоначалната си цел: начело сега стоеше той. Събра ги точно преди вечеря, разпредели ги в отделения, назначи командири и щаб; по това време по-младите, които не бяха се били във Франция, почваха вече да се разгорещават. Обърна се към тях накратко и хладно:

— ... Ред... законност... нека всички видят какви хора са носили униформата на Съединените щати... И още нещо — сега вече той мина към по-фамилиарен тон, както става с полковите командири, които познават хората си по име, — всичко това оставям на вас. Ще постъпя тъй, както вие решите. Смятам, че няма да е лошо, да не събличам униформата, докато не уредим въпроса. Така всеки ще разбере, че чичо Сам е с нас не само по дух.

— Но него го няма — тозчас се обади някой, очевидно човек със схващанията на стария командир, който между другото не присъстваше на срещата им. — Безредиците все още нямат нищо общо с властта. Шерифът Кенеди може да не е съгласен. Тук става дума за Джеферсън, а не за Вашингтон!

— Ще го накараме да се съгласи — каза Грим. — Каква е целта на вашия легион, нали да защитава Америка и американците?

— Не — рече другият. — Според мен по-добре ще е да не превръщаме нещата в демонстрация. Можем да правим каквото си искаме без такива работи. По-добре е. Не е ли така, момчета?

— Добре тогава — каза Грим. — Ще направим както казвате. Но всеки ще трябва да носи пистолет. След един час на същото място ще направим преглед на оръжието. Всеки трябва да се яви.

— А какво ще каже Кенеди за тия пистолети? — попита някой.

— Аз ще се погрижа за това — рече Грим. — Явете се тук точно след един час с оръжие. — И ги разпусна. Прекоси стихналия площад и влезе в канцеларията на шерифа. Казаха му, че шерифът си бил у дома. — У дома? — повтори Грим. — Сега? Какво прави там?

— Вечеря, предполагам. Мъжага като него има нужда да яде по няколко пъти на ден.

— У дома! — повтори Грим. В погледа му нямаше блясък, беше същият студен и отнесен поглед, с който бе удостоил командира на легиона. — Яде! — Излезе и забърза. Мина отново през пустия площад, опустял, защото хората мирно и тихо седяха на трапезите си в мирния и тих градец на мирната и тиха околия. Отиде до дома на шерифа. Първата дума на шерифа беше „не“.

— Какво? Да се съберат на площада двайсет души с пистолети в джобовете? Не! Това няма да го бъде! Не мога да допусна. Не може. Остави на мен тая работа.

Грим го изгледа, след това се обърна и вече забързал, каза:

— Добре, щом така искаш. Няма да ти се бъркам в работата, но и ти няма да ми се бъркаш. — Думите му не прозвучаха като заплаха. Бяха изречени твърде равно, категорично и без излишно разгорещаване. Тръгна бързо към вратата. Шерифът погледна след него, после го повика. Грим се обърна.

— Остави вкъщи и своя пистолет — каза шерифът. — Чуваш ли? — Грим не отвърна. Продължи пътя си, а шерифът смръщено го

проследи с очи, додето се изгуби.

След вечеря шерифът се върна в града — нещо, което не бе правил от години, освен ако не го викаха по бърза и неотложна работа. Пред затвора видя пост от хората на Грим, друг пост пред съда, трети патрулираше по площада и околните улици. Другите, свободни от наряд, били, както му казаха, в кантората на памучната компания, наета сега от Грим и използвана за команден пункт. Шерифът срещна Грим на улицата, когато минаваше да инспектира постовете.

— Момче, я ела насам — рече шерифът. Грим спря, но не се приближи. Шерифът пристъпи към него и го потупа с тлъстата си лапа по задния джоб. — Нали ти казах да си оставиш това у дома. — Грим мълчеше. Наблюдаваше шерифа с безизразни очи. Шерифът въздъхна. — Добре, щом не щещ, ще се наложи, смятам, да те произведа в нещо като специален помощник. Но ако аз не ти кажа, хич да не показваш тази цев! Чуваш ли?

— Разбира се — каза Грим. — Ти положително няма да ме накараш да го извадя, ако няма нужда.

— Само ако ти разреша, ясно ли е?

— Естествено — побърза да каже Грим, без да се горещи, търпелив. — Нали и двамата говорим едно и също. Не се безпокой. Ще бъда, където трябва.

По-късно, когато градът утихваше в припадналата нощ, когато киното пусна и почнаха да затварят един по един подкрепителните пунктове, взводът на Грим взе да се разпада. Той не се противопостави, погледна на това съвсем хладнокръвно. Бяха почнали да стават малко овчедушни, предпазливи. Без да осъзнае, той и този път бе хвърлил коза си навреме. От това, че усетиха боязън и че изгубиха неговия хладнокръвен плам, на другия ден те отново щяха да се върнат, най-малкото да се представят. Останаха малцина. И без това беше събота вечер, някой взе отнякъде столове и седнаха да играят покер. Играта продължи цяла нощ, макар че от време на време Грим (той не играеше; нито пък позволи на своя заместник, единствения, който имаше неговия чин, да играе) изпращаше по няколко души да наобиколят площада. Към тях се бе присъединил и помощник-шерифът, дежурен за през нощта; той също не играеше.

Неделята бе спокойна. Нарушаван само от периодичните обиколки, покерът продължи тихо и през този ден, а кротките черковни

камбани събраха паството на пъстри групи от летни багри. По площада вече се знаеше, че утре ще заседава специалният съвет на съдебните заседатели. Самият звук на тези две думи с техния подтекст, тайнственост и безвъзвратност, напомнящ онова скрито, вечно будно и всевластно око, което наблюдава хорските дела, почна някак да възвръща вярата на събраните от Грим хора в техния собствен маскарад. Човек тъй бързо, несъзнателно и без да е подозирал се изменя, че преди да разберат какво мислят, жителите на града изведнъж взеха да се отнасят към Грим с уважение и дори с известно страхопочитание, с истинска вяра и доверие, сякаш бе станало тъй, че неговото намерение, патриотизъм и местна гордост в този случай са се оказали по-навременни и по-истински от техните. Хората му доловиха и приеха това; след безсънната нощ, напрежението, празника те напълно се отдадоха, отстъпиха и стигнаха едва ли не дотам, че с готовност да умрат за него, ако положението наложи това. Движеха се сериозни и внушаващи страх и почит в отразената му светлина, почти толкова осезаема, колкото и бозавите униформи, които Грим ги караше да облекат, искаше да носят, та всеки път, сберат ли се в дежурната стая, да ги вижда пременени в приветливите и неумолимо тържествени парцали на своята мечта.

Така мина и неделната нощ. Покерът продължи. Предпазливостта и потайността, в които бе забулено всичко, бяха вече изчезнали. Сега в тях имаше нещо прекалено самоуверено, избистрено, спокойно, стигащо до самохвалство. Вечерта, когато чуха стъпките на нощния полицай по стълбите, някой каза: „Внимание! Военна полиция!“ За миг се изгледаха с твърди, светнали, дръзки очи; тогава някой се обади на висок глас: „Изхвърлете го тоя кучи син!“, а през издадените устни на друг прозвуча познат от памтивека звук. И тъй, на следната утрин, в понеделник, когато заприиждаха първите селски коли и каруци, взводът отново бе в пълен състав. Сега всички бяха с униформи. Но важното бяха лицата им. Повечето бяха хора на възраст, от поколение с опит. Ала имаше нещо повече. Застанали сред тълпящия се народ, сега те излъчваха някаква дълбока и студена сериозност, мрачни, неприветливи, несмутими, с празни и хладни погледи към бавната навалица, която се носеше около тях, чувствайки, усещайки, без да разбира, поспираше, зяпаше и ги ограждаше с безизразни лица, безмълвни и неподвижни като муцуните на крави,

които ту се приближават, ту се отдалечават, за да дойдат други. Цяла сутрин, тихо питащи и отговарящи, се носеха гласове: „Ето го, минава! Онзи, младия, с автоматичния пистолет. Той им е началникът. Специален офицер, изпратен от губернатора. Всичко се ръководи от него. Днес шерифът няма думата.“

По-късно, когато вече бе наистина късно, Грим каза на шерифа:

— Ако ме беше послушал... Да ме беше оставил да го изведа от килията с едно отделение мъже, вместо да го прекарваш през площада само с един полицай, без белезници, и то в тая тълпа, където оня проклет Бъдфорд не посмя да стреля, че голяма работа, щял да улучи някоя оборска врата!

— А как можех да знам, че е имал намерение да бяга и че ще му хрумне тъкмо там и по това време? — рече шерифът. — Нали съдията Стивънз ми беше казал, че се е признал за виновен и щял да се помири с доживотната присъда?

Но сега вече бе късно. Всичко бе свършило. То стана насред площада, на половината път до съда, сред тълпата, гъста като на панаир, макар че Грим схвана какво става още като чу пистолета на полицаия, който гръмна два пъти във въздуха. Веднага разбра, но в този миг се намираше в съда. Откликна незабавно и решително. Хукнал по посока на изстрелите, той извика през рамо на човека, който от приблизително четирийсет и осем часа се мъкнеше подире му като полуадютант, полуординарец:

— Пусни сирената на пожарната!

— Сирената на пожарната ли? — попита адютантът. — Какво...

— Пусни сирената! — извика Грим. — Няма значение какво ще си помислят хората. Нека знаят, че има нещо... — но не довърши, защото бе изчезнал.

Тичаше сред тичащи хора, настигаше ги, задминаваше ги — той имаше цел, а те нямаха. Те просто тичаха и машинално му отваряха път, черна, мъглява и огромна бразда като от плуг. Наблюдаваха напрегнатото му кораво младо лице с празни погледи и зяпнали уста: закръглени и оградени със зъби отверстия. От всички се изтръгваше продължителен звук, въздишка: „Оттук мина... натам отиде...“ Но Грим бе вече съзрял полицаия, който тичаше с вдигнат пистолет. Грим се огледа и наново подскочи напред; в навалищата, която явно бе следвала полицаия и затворника по площада, той видя неизбежния

тромав младеж с униформата на пощенската компания Уестърн Юниън, който теглеше велосипеда си за кормилото, сякаш е стара оглупяла крава. Грим пъкна пистолета си в кобура, блъсна момчето встрани и се метна на велосипеда, без да забавя движението си.

Велосипедът нямаше ни тромба, ни звънец. Въпреки това го чуваха и му даваха път; изглежда и сега му помагаше увереността, сляпата и несмутима вяра в правотата и безпогрешността на неговите постъпки. Като настигна полицая, забави велосипеда. Полицаят извърна към него запотено и зяпнало от викове и тичане лице и извика:

— Свърна! Ей там, в оная уличка...

— Знам — рече Грим. — С белезници ли е?

— Да — каза полицаят. Велосипедът подскочи напред.

Значи, не може да тича много бързо — помисли си Грим. *Скоро ще трябва да спре. Само че като се измъкне от откритото. И бързо зави в уличката. Тя минаваше между две къщи, после от едната ѝ страна се проточваше дървена тараба. В този миг прозвуча сирената на пожарната команда, бавно и постепенно повиши глас, който се превърна в продължителен крясък и сякаш излезе от границите на слуха, навлизайки в селенията на усета за някакво беззвучно трептене. Грим продължаваше да върти педалите, мислите му течаха бързо, логично, с някаква свирепа, ала сдържана радост: *Първото, което ще направи, е да се скрие.* Огледа се. От едната страна уличката бе открита, от другата стърчеше високата шест стъпки ограда, която накрая внезапно свършваше с дървена порта, нататък се простираше ливада и отвъд нея бе дълбокият дол, една от забележителностите на града. Короните на високите дървета, които растяха в дола, се подаваха на хоризонта; там можеше да се укрие и разположи цял полк.*

— Аха! — каза си той на глас. Без да спира и без дори да забавя, той обърна велосипеда и се засили обратно към улицата, от която бе свърнал насам. Воят на сирената замираще, отново навлизаше в границите на слуха и когато, намалявайки скоростта, той излезе на улицата, за миг му се мярнаха тичащи хора и една връхлитаща отзаде му кола. Макар да въртеше педалите с всички сили, автомобилът го настигна; хората в него се наведоха навън и извикаха в неподвижното му, приковано напред лице:

— Ела тука! — викаха те. — Прехвърли се при нас!

Но той не отвърна. Дори не ги погледна. Колата го бе отминала и почна да забавя; сега той я надмина с бързото, тихо и непрекъснато натискане на педалите; автомобилът пак избърза и мина пред него, а хората се навеждаха и се взираха напред. Но и той не забавяше, а се носеше безшумно с едва доловимия летеж на призрак, като неумолим праволинеен Джаганат^[2], като съдба. Зад него сирената отново почна да възвисява глас. И когато хората от автомобила се огледаха за него, той бе изчезнал.

С пълна скорост Грим бе свил в друга уличка. Лицето му напомняше камък, спокойно, все тъй светнало с израза на пълно задоволство, на мрачна и безумна радост. Уличката бе по-изровена от първата, вдлъбнатините бяха по-дълбоки. Най-сетне тя излизаше на голо възвишение, където, скачайки на земята, при което велосипедът продължи да лети напред и след това падна, той можа да обгърне с поглед целия пролез в крайнината на града: очите му се спряха на две-три негърски хижи по ръба на дола. Сега той беше напълно неподвижен, притихнал, усамотен, съдбовен, почти като пътепоказател. В града зад гърба му ревът на сирената отново почна да спада.

И тогава съзря Кристмъс. Видя го смален от далечината да излиза от дола с приближени една до друга ръце. И докато го наблюдаваше, в ръцете му нещо проблясна, сякаш огледалце бе отразило попадналите върху белезниците слънчеви лъчи. Стори му се, че дори отгук дочува отчаяното запъхтяно дишане на човека, който и сега не беше свободен. След миг дребната му фигурка отново побягна и се скри зад най-близката негърска хижа.

Грим също хукна. Тичаше бързо и все пак в него не се забелязваше припряност, нямаше усилие. В него нямаше и нищо отмъстително, нито гняв, нито бяс. И Кристмъс разбра това. Защото в един миг се спогледаха почти очи в очи, когато Грим се готвеше да кривне зад ъгъла на хижата. В този момент Кристмъс скочи от задния прозорец и като фокусник високо вдигна окованите си ръце, които заблестяха като подпалени. Спогледаха се — единият замръзнал в приклякването си след скока, другият наред своя бяг — и след миг инерцията на Кристмъс го отнесе зад ъгъла. В този проблясък той видя, че Кристмъс държи тежък никелиран револвер. Грим се извъртя, подскочи назад към другия ъгъл и изтегли автоматичния си пистолет.

Разсъждаваше бързо и спокойно, с тиха радост: *Той може да направи две неща. Може да се опита отново да се хвърли в дола, или да остане до хижата и да обикаля, докато един от нас не падне. А долът е откъм неговата страна.* И без много да мисли, светкавично се хвърли към ъгъла, от който току-що се бе отдръпнал. Направи го сякаш под закрилата на някаква магия или на провидението, или може би знаеше, че Кристмъс няма да го чака там с револвера. Без да спира, заобиколи и другия ъгъл.

Сега се намираще до брега на дола. Спря се и застина. Над тъпото студено дуло на пистолета лицето му сияеше с чистата неземна светлина на ангелите от църковните стъклописи. И още неспрял, отново полетя, подчинявайки се сляпо, бързо и послушно на Играча на шах, който и да е той, който го местеше като пионка по своята дъска. Спусна се към дола. Но още в началото на скока си сред гъсталаците, които прикриваха стръмния спусък на брега, той се обърна, разпервайки ръце. Едва сега забеляза, че хижата е построена на колове две стъпки над земята. В бързината си преди не бе обърнал внимание на това. Стана му ясно, че е загубил една точка. Значи, Кристмъс през цялото време е наблюдавал краката му изпод хижата. „Добър човек“ — каза си той.

Скокът го бе отнесъл доста далеч, преди да се опомни и се изкатери отново. Изглеждаше неуморен, сякаш не бе от плът и кръв, сякаш Играча, който го местеше по дъската, сам му вдъхва сили. Без да се бави, в устрема, който го бе измъкнал от рова, той се спусна нататък. Заобиколи хижата и в този миг видя, че Кристмъс прескача някаква ограда на около триста крачки по-нататък. Не стреля, защото сега негърът тичаше през малката градина право към къщата. Хукнал отново, той видя как Кристмъс подскочи на стъпалата и се скри в задния вход на къщата.

— Ха! — рече Грим. — Та това е къщата на проповедника. Къщата на Хайтауър!

Не забави крачки, заобиколи къщата и излезе на улицата. Автомобилът, който го беше отминал и изгубил от очи, се бе върнал обратно и сега се оказа тъкмо там, където бе пожелал Играча. Без да им дава сигнал, хората в колата спряха и скочиха трима. Грим се обърна безмълвен, изтича през двора и влезе в къщата, в която сам-самичък след изпадането си в немилост живееше старият пастор,

тримата го последваха, втурнаха се в хола и спирайки, донесоха сякаш в неговата застояла отшелническа мрачина нещичко от неукротимата лятна жега, от която току-що се бяха измъкнали.

Тя беше над тях, излъчваше се от тях: безсрамно дива и озарени от нея, лицата им като че грееха, увиснали безтелесно като ореоли; наведоха се да вдигнат Хайтауър, който лежеше с разкъравено лице на пода, където Кристмъс го бе повалил, нахълтвайки с вдигнати, въоръжени и оковани ръце, светнали и блестящи, подобни на светкавици, от което приличаше на отмъстителен и гневен бог, произнасящ, своето проклятие. Изправиха стареца на нозе.

— В коя стая? — попита Грим и го разтърси. — Коя стая, старче?

— Господа! — рече Хайтауър. После добави: — Хора! Хора!

— В коя стая, старче? — изкрещя Грим.

Крепяха Хайтауър изправен — в полутъмния хол и след слънчевия блясък навън, той им се стори страхотен с плешивото си теме, дългото бледо лице и потеклата по него кръв.

— Хора! — завика той. — Чуйте ме! Оная нощ той беше при мене. В нощта на убийството. В бога се кълна...

— В Исуса Христа? — викна Грим. Младият му глас бе чист и силен като на млад пастор. — Нима всеки пастор и всяка стара мома в Джеферсън са решили да си свалят гащите пред този бълзлив негодник? — Блъсна стария човек и изтича навътре.

Сякаш само бе чакал Играча отново да го помести — с ненапускащата го увереност той се спусна направо към кухнята и още нестигнал прага, вече стреляше, преди да различи в ъгъла прекатурената маса, хваналите се за горния ѝ ръб блестящи ръце на човека, клекнал зад нея. Грим изпразни пълнителя си в масата; покъсно някой покри и петте дупки от куршумите с една сгъната носна кърпа.

Но Играча още не бе свършил. Когато останалите приближиха кухнята, видяха масата, сега повалена на другата страна, и до нея Грим, който се навеждаше над тялото. След още няколко крачки — да разберат какво прави той — видяха, че човекът не е мъртъв, а като им стана ясно какво върши Грим, един от тях нададе сподавен вик, залитна към стената и заповръща. Тогава Грим скочи на нозе, захвърляйки встрани кървав касапски нож.

— Сега вече и в пъкъла няма да закачаш белите жени! — каза той.

Но човекът на пода не помръдна. Той просто лежеше с отворени очи, в които нямаше нищо друго, освен искрица съзнание, а около устата му играеше нещо като сянка. Дълго време той ги гледа с мирни, бездънни и непоносими очи. След това лицето, тялото, всичко сякаш рухна, свлече се върху себе си и от раздраните дрехи около слабините му насъбралата се черна кръв рухна като отприщена въздишка. Тя бягаше от побледнялото му тяло като искрите подир изстреляна нагоре ракета и над този черен взрив човекът сякаш се издигаше към небето, за да остане в спомените им завинаги там. Те нямаше никога да го забравят, където и да идат — било в мирните долини, било край ведрите и възвръщащи спокойствието потоци на старостта, щяха да го виждат отразено в детските лица като отминали беди и бъдещи надежди. То щеше да бъде там, замислено, тихо, вечно, без да избледнява и без особено да ги плаши, но спокойно в себе си, и за себе си тържествуващо. Малко по-заглушен от стените, откъм града отново долетя воят на сирената, извисил се към невероятното си кресчендо, за да излезе вън от царството на слуха.

---

[1] Американски легион — организация на ветераните от Първата световна война (учредена в 1919 г.), по-късно и на тези от Втората. — Б.пр. ↑

[2] Джаганат (Jagannath, Juggernaut) — индуско божество, превъплъщение на Кришна, което смазвало всичко по пътя си. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.